

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๕

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

วันอังคารที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

ณ เนติบัณฑิตยสภา

พิมพ์ครั้งที่ 4

ภาษาอังกฤษ สำหรับ นักกฎหมาย

English for Lawyers

สำหรับนิสิตนักศึกษากฎหมายทุกระดับรวมทั้งชั้นเนติบัณฑิตและ
ผู้เตรียมตัวสอบเข้ารับราชการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาและอัยการ
ผู้ช่วยทุกสนาม

ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

ดร.สุธาทิพย์ จุลมนต์ ทัศนชัยกุล

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ 4)

การพิมพ์ครั้งที่ 4 ผู้เขียนทั้งสองได้เพิ่มเติมเนื้อหา ได้แก่

- 1) ข้อสอบภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 74 (สอบ 15 พฤษภาคม 2565)
- 2) ข้อสอบแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบ 26 มิถุนายน 2565)
- 3) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบ 26 มิถุนายน 2565)
- 4) ข้อสอบการอ่านจับใจความผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบ 26 มิถุนายน 2565)
- 5) ข้อสอบแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบ 12 กุมภาพันธ์ 2565) และ
- 6) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบ 12 กุมภาพันธ์ 2565)

ทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาเดิมจากการพิมพ์สามครั้งแรกด้วย

ผู้เขียนทั้งสองคนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการ
ศึกษาวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายที่มีส่วนช่วยให้ นิสิต นักศึกษา และผู้เตรียมตัวสอบ
วิชาภาษาอังกฤษในสนามต่างๆ สามารถทำความเข้าใจข้อนี้ได้ดีและสอบผ่านการสอบคัดเลือก
หรือการทดสอบความรู้ในสนามต่างๆ ตามที่ผู้ใช้หนังสือเล่มนี้ตั้งเป้าหมายไว้

ดร.กนก จุลมนต์ และ ดร.สุธาทิพย์ จุลมนต์ ทัศนชัยกุล
ธันวาคม 2565

๕.๒ จ.พ.ท. แต่ผู้เดียวมีอำนาจจัดการทรัพย์สิน

และกิจการของลูกหนี้ (ม. ๒๒)

- เป็นการกระทำเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไปเท่านั้น
- การจัดการทส.ตาม ม. ๒๒(๑) รวมถึงการที่ จ.พ.ท. ใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของลห.จากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิยึดถือไว้ด้วย (๕๖๕๖/๕๘)
- ม. ๑๒๐; การที่ ลห. ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่มีผลทำให้ ค. รับผิดตาม ส. ที่ ลห. มีอยู่ระงับสิ้นไป (๑๑๒/๕๓)
- เมื่อ ล. ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว อำนาจในการรับชำระหนี้ย่อมตกแก่ จ.พ.ท. ตาม ม. ๒๒(๒) หาก ลห. ของ ล. ยังคงทำการชำระหนี้แก่ ล. หรือตัวแทนของ ล. หนี้ดังกล่าวยังไม่ระงับเพราะถือไม่ได้ว่าเป็นการชำระหนี้โดยชอบตาม ป.พ.พ. ม. ๓๑๕ (๗๕๖๖/๔๔)

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้

ม. ๒๒ (๓) และ ๒๕

- ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงว่า จห. จะได้ทราบว่า ลห. ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วหรือไม่ (๒๖๓๔/๓๕)
- การที่ ล. ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาฎีการวม ๓ ครั้ง คำร้องดังกล่าว จึงเป็นคำร้องที่ไม่ชอบ เพราะเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตาม กฎหมาย (๑๒๖๗/๕๘)
- คดีใดๆ หมายถึง เฉพาะแต่การฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีแพ่งที่เกี่ยวกับทส. ของลห. เท่านั้น ไม่รวมไปถึงการฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีอาญาด้วย (๓๑๒๘-๓๑๒๙/๕๒)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๑๓/๒๕๖๒

คดีนี้ในส่วนฟ้องขับไล่จำเลยออกจากอาคารที่เช่าเป็นการบังคับ
แก่จำเลยโดยตรง จึงมิใช่คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของจำเลย จพท.
ของจล.จึงไม่มีอำนาจดำเนินคดีแทนจล. ในส่วนนี้

ส่วนคดีขอให้บังคับ จล.ชำระค่าเสียหายเป็นคดีที่ต้องจ่ายทส.จาก
กองทส.ของจล. หาก จล.แพ้คดี จึงเป็นคดีเกี่ยวกับทส.ของจล.
ซึ่งจพท.ของจล.มีอำนาจเข้าว่าคดีแทนจล.เฉพาะส่วนนี้...

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๓/๒๕๖๒ (ต่อ)

เมื่อจพท.ของจล.แถลงไม่ยื่นฎีกาคดีส่วนนี้ จึงคงเหลือแต่คดีฟ้อง
ขับไล่จล.ออกจากอาคารที่เช่าเท่านั้น ซึ่งจล.ขอขยายระยะเวลายื่น
ฎีกาและศ.ชั้นต้นอนุญาตให้จล.ยื่นฎีกาได้ภายในวันที่ ๒๘ ธ.ค.
๖๐ ที่จล.ยื่นฎีกาเมื่อวันที่ ๒๖ ม.ค.๖๑ จึงเกินกำหนดระยะเวลาที่
ศ.ชั้นต้นอนุญาต จล.ไม่อาจยื่นฎีกาในระยะเวลาที่ศ.ชั้นต้นขยาย
ให้แก่จพท.ของจล.ได้ เพราะการขยายระยะเวลาให้จพท.ของจล.
เป็นการขยายระยะเวลาในส่วนคดีเรียกค่าเสียหายที่จพท.ของจล.
มีอำนาจดำเนินคดีแทนจล.ตามม.๒๒(๓) และ ๒๕ เท่านั้น เมื่อ
จล.ยื่นฎีกาเกินกำหนดจึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบ

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้ (ต่อ)

- ตามบทบัญญัติ ม. ๒๒ (๓), ๒๔ และ ๒๕ เมื่อ ลห. ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ลห. ไม่มีอำนาจต่อสู้คดีใดๆ ไม่ว่าในชั้นพิจารณาหรือชั้นบังคับคดี
- การร้องขอให้งดการบังคับคดีเป็นการต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทส. ของ ลห. อย่างหนึ่ง ล. ทั้งสองจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้อง (๒๒๑๕๔/๕๕)
- การร้องคัดค้านการขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นการต่อสู้คดีใดๆ หรือ การกระทำใดๆ เกี่ยวกับทส. ของ ลห. อย่างหนึ่งซึ่งเป็นอำนาจของ จพท. (๖๔๓๔/๕๗)

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้ (ต่อ)

- อำนาจตาม ม. ๒๒ (๓) และ ๒๕ เป็นอำนาจเฉพาะของ จ.พ.ท. โดยแท้ ดังนั้น แม้ จ.พ.ท. จะไม่ขอเข้าดำเนินคดีแทน ลูกหนี้หรือ ล. ก็จะสามารถดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ (๖๕๐/๑๒ และ ๑๐๒๕๘/๕๕)
- อย่างไรก็ตาม ม. ๒๒ มิได้ห้ามลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ในการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือคำสั่งอื่นใดของศาลในคดีล้มละลายหรือคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีล้มละลายที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ รวมตลอดถึงการยื่นคำร้องคัดค้านการกระทำหรือคำวินิจฉัยของ จ.พ.ท. ในคดีดังกล่าว เว้นแต่จะต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลล้มฯ (๓๒๐๕/๕๘)

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้ (ต่อ)

- การจะเข้าว่าคดีหรือไม่เป็นดุลพินิจของ จ.พ.ท. (๕๔๔๐/๓๓)
- และหาก จ.พ.ท. มีคำขอประการใดแล้ว ศาลก็มีอำนาจพิจารณาสั่งได้ตามที่เห็นสมควรเช่นกัน (๒๕๖๕/๕๓)
- เมื่อปรากฏว่า จก. ยื่นคำขอรับชำระหนี้ของ ล. ๑ ไว้ในคดีล้มละลายด้วย การพิจารณาคดีของ ล. ๑ ต่อไปจึงไม่เป็นประโยชน์ (๒๒๒๒/๑๓)
- ม. ๕๓

๕.๔ การห้ามเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับ

หนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ (ม. ๒๖)

- อย่างไรก็ตาม ถ้ามิใช่หนี้เงิน แต่เป็นกรณีที่เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญา จห. ก็ต้องแจ้งให้ จ.พ.ท. ปฏิบัติตามสัญญานั้นแทน ลูกหนี้ตาม ม. ๒๒ (๑) เว้นแต่เป็นกรณีที่ ลห. ต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญาด้วยตนเอง และผิคนัดอันถือว่าเป็นการโต้แย้งสิทธิ จห. ย่อมมีสิทธิฟ้อง ลห. ต่อศาลที่มีเขตอำนาจ
- เมื่อ จก. ฟ้องขอให้บังคับ ล. ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนโดยมิได้เรียกร้องค่าเสียหายอื่นจาก ล. เป็นการขอให้บังคับ ล. ชำระหนี้ส่งมอบ ทส. เฉพาะสิ่งและเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาทส. ของ จก. คืน เป็นหนี้ที่มีอาจขอรับชำระหนี้ในคดีล้มได้ จก. ย่อมมีอำนาจฟ้อง ล. ตามปวิพ.ม. ๕๕ ประกอบพรบ.ล้ม ม. ๒๖ (๒๖๕๐/๕๐)

๕.๔ การห้ามเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับ

หนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ (ม. ๒๖) (ต่อ)

- ส่วนฟ้องที่ขอให้เพิกถอน โฉนดที่ดิน เพิกถอนนิติกรรมการให้และขับไล่ ล. ๑ มิใช่หนี้เงินที่อาจขอรับชำระได้ในคดีล้มละลาย จก. จึงฟ้อง ล. ๑ ใน ข้อหาดังกล่าวได้โดยตรง (๑๑๒๐๑/๕๗)
- คดี จก. ในส่วนที่ฟ้องขับไล่ ล. ออกจากที่ดินและบ้านพิพาทอันเป็น ทส. ของ จก. ไม่เกี่ยวกับ ทส. ของ ล. โดยตรง จึงไม่อยู่ในอำนาจ จ.พ.ท. ที่จะ ดำเนินคดีแทน ล. ล. ย่อมมีอำนาจต่อสู้คดีโดยลำพัง; ค่าเสียหายดังกล่าวจึง เป็นมูลหนี้อันเกิดจากการกระทำละเมิดของ ล. ที่เกิดขึ้นภายหลังที่ศาลมี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จก. ชอบที่จะฟ้อง ล. ซึ่งเป็น ลห. ในคดี ล้มละลายได้โดยตรง ไม่อาจฟ้องจพท. เป็น ล. แทน ลห. หรือเข้าดำเนินคดี นี้แทน ล. (๑๕๓๒๐/๕๘; ข้อสอบ สมัย ๗๐)

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๑

แดงเป็นโจทก์ (จก.) ฟ้องจพท.ของคำต่อศาลแพ่งว่า จก.ทำสัญญาจะซื้อที่ดินบางส่วนเนื้อที่ ๕๐ ตร.วา ของที่ดินมีโฉนดจากนายคำราคาหนึ่งล้านบาท จก.ชำระราคาที่ดินให้แก่คำครบถ้วนแล้วในวันทำสัญญาและคำตกลงจะจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่จก.เมื่อแบ่งแยกโฉนดที่ดินเรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อแบ่งแยกโฉนดที่ดินเสร็จ คำอุทกศาลล้มล้างพิธีททรัพย์เด็ดขาดเสียก่อน จก. จึงยื่นคำขอต่อจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาแทนคำ แต่จำเลยสั่งยกคำขอเพราะไม่เชื่อพยานหลักฐานของจก. ขอศาลพิพากษาบังคับให้จำเลยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวให้แก่จก.ตามสัญญา หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนา...

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๑

ศาลแพ่งตรวจคำฟ้องของจก.แล้วมีคำสั่งว่า การที่จำเลยซึ่งเป็นจพท.ของ นายคำมีคำสั่งปฏิเสธไม่โอนที่ดินให้แก่จก.ตามสัญญา หากจก.ได้รับความเสียหายก็ชอบที่จะ ไปยื่นคำร้องต่อศาลในคดีล้มละลาย เพื่อมี คำวินิจฉัยต่อไปมิใช่มาฟ้องยังศาลอื่น จึงไม่รับฟ้อง คืบค่าขึ้นศาลทั้งหมด ให้แก่จก.

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลแพ่งที่ไม่รับฟ้องของจก.ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๑

- อ้าง มาตรา ๒๖ และ ๒๗ จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวมีความหมายว่า เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระได้เท่านั้น โดยจะต้องขอรับชำระหนี้ต่อจพท.ตามวิธีการที่ได้บัญญัติไว้ในพรบ.ล้ม แต่ห้ามเฉพาะหนี้เงิน
- ส่วนหนี้ตามฟ้องที่จะต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแก่กันซึ่งจก. ในฐานะเจ้าหนี้ไม่อาจขอรับชำระหนี้ต่อจพท.ได้ เพราะมิใช่หนี้เงิน จึงหาได้อยู่ในบังคับที่ห้ามมิให้ฟ้องแต่อย่างใดไม่ การที่จำเลยในฐานะจพท.ของนายคำซึ่งมีอำนาจแต่ผู้เดียวที่จะจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไปตาม ม.๒๒(๑) ปฏิเสธสิทธิของจก. โดยยกคำขอของจก. ย่อมมีผลเป็นการโต้แย้งสิทธิ⁴

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๑ (ต่อ)

ของจก.ตามป.วิ.พ.ม.๕๕ จก.จึงมีอำนาจฟ้องจล.ต่อศาลแพ่งเป็นคดีนี้ได้

- การที่จก.ยื่นฟ้องจล.ต่อศาลแพ่งก็มีใช้การร้องขอต่อศาลเพื่อให้กลับหรือแก้ไขคำวินิจฉัยของจพท. ตามพรบ.ล้มฯ ม. ๑๔๖ คดีของจก.จึงไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องดำเนินการในคดีล้ม ดังนั้น คำสั่งศาลแพ่งที่ไม่รับฟ้องจก.จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบ ฎ. ๖๘๖/๒๕๕๑)

ข้อสอบ สมัยที่ ๓๐: จก.ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่งว่าจำเลยทำสัญญาเช่าที่ดินจาก จก. เป็นเวลา ๓ ปี ครบกำหนดแล้ว จก.มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยพร้อมบริวารออกจากที่ดินจก. แต่จำเลยเพิกเฉย ขอศาลพิพากษาขับไล่จำเลยพร้อมบริวารออกจากที่ดินของ จก. จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า ส.เช่าระหว่าง จก. กับจำเลยเป็นส.ต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าส.เช่าธรรมดา โดยมีข้อตกลงให้จำเลยปรับปรุงสภาพที่ดินตามแบบที่กำหนด และให้สิทธิจำเลยใช้ประโยชน์จากที่ดินมีกำหนดรวมทั้งหมด ๑๐ ปี ล.ได้ปรับปรุงสภาพที่ดินตามแบบที่กำหนดแล้ว ล. เพิ่งใช้ประโยชน์จากที่ดินเพียง ๓ ปี จก. ไม่มีอำนาจฟ้อง ขอให้ยกฟ้อง และขอศาลบังคับให้ จก. ไปจดทบ.การเช่าที่ดินดังกล่าวต่อพนักงานจนท. เป็นเวลา ๗ ปี ให้แก่ ล. จก.ให้การแก้ฟ้องแย้งว่า จก. ไม่เคยมีข้อตกลงกับ ล.เป็นพิเศษ นอกเหนือจากส.เช่า ล.ไม่มีสิทธิขอบังคับให้จดทบ.การเช่า ขอให้ยกฟ้อง

เมื่อคดีเสร็จการพิจารณา ศาลแพ่งวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงได้ความตามที่ จก.และล. รับกันว่า ศ.ล้มมีคำสั่งพท.ของ ล.เด็ดขาดก่อนจก.ฟ้องคดีนี้ ๑ เดือน ดังนั้น จพท. แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทส.ของลห. ล.ต้องห้ามมิให้กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทส.หรือกิจการของตน จึงให้เพิกถอนคำสั่งรับคำให้การและฟ้องแย้ง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นทั้งหมด หมายถึงเรียกและสั่งสำเนาคำฟ้องให้จพท. ของ ล. เข้ามาแก้คดีต่อไป

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลแพ่งที่ให้เพิกถอนคำสั่งรับคำให้การและฟ้องแย้ง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นทั้งหมด หมายถึงเรียกและสั่งสำเนาคำฟ้องให้จพท.ของ ล. เข้ามาแก้คดีชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๗๐

คดี จก.ในส่วนที่ฟ้องจับได้ ล.พร้อมบริวารออกไปจากที่ดินของ จก. ไม่เกี่ยวกับ ทส.ของ ล. จึงไม่อยู่ในอำนาจของจพท.ตาม ม. ๒๒(๓) และ ล.ไม่ต้องห้ามตาม ม.๒๔ ล. ย่อมมีอำนาจให้การต่อสู้คดีได้โดยลำพัง ดังนั้น การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งให้เพิกถอน คำสั่งรับคำให้การรวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นทั้งหมด หมายเรียกและส่งสำเนาคำฟ้องให้จพท.ของ ล.เข้ามาแก้คดีจึง ไม่ชอบด้วยกม. ศาลแพ่งจะต้องวินิจฉัยคดีต่อไปว่า จก.มีอำนาจ ฟ้องจับได้ ล.พร้อมบริวารออกจากที่ดินของจก.ตามฟ้องหรือไม่

ชงคำตอบ สมัยที่ ๗๐ (ต่อ)

- สำหรับฟ้องแย้งของจำเลยนั้น เป็นการขอให้บังคับ จก.จด ทะเบียนสิทธิการเช่าที่ดินตามส.ต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่า ส.เช่าธรรมดาอันเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินของ ล. กรณี จึงเป็นเรื่องที่ล.ใช้สิทธิฟ้องร้องเกี่ยวกับทส.ของ ล.หลังจาก ล. ถูกพทเค็ดขาดแล้ว ซึ่งเป็นอำนาจของ จพท.ตามม. ๒๒(๓) ดังนั้น การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งรับฟ้องแย้ง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ ฟ้องแย้งจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (เทียบ ฎ. ๑๕๓๒๐/๕๘)

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๕

จพท.ยื่นคำร้องต่อศาลล้มว่า นายคำ จห.รายหนึ่งแจ้งว่า หลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ล. เด็ดขาดและยังไม่หลุดพ้นจากการล้มละลาย ล. จดทะเบียนโอนขายที่ดิน ๑ แปลง ให้แก่แดงในราคาต่ำเกินสมควร ขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินดังกล่าวระหว่าง ล. กับ แดง หาก ล. และแดงไม่ดำเนินการ ขอให้ถือเอาคำสั่งศาลแทนการแสดงเจตนา ล. ไม่ยื่นคำคัดค้าน ส่วนแดงยื่นคำคัดค้านว่า ซื้อที่ดินพิพาทจาก ล. โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาในท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายคำเจ้าหนี้รู้ว่า ล. โอนขายที่ดินให้แก่ตน คดีขาดอายุความ ขอให้ยกคำร้อง

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๕ (ต่อ)

ศาลไต่สวนพยานผู้ร้องและผู้คัดค้านเสร็จแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่าแดงซื้อที่ดินจาก ล. โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาในท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายดำเจ้าหนี้รู้ว่า ล. โอนขายที่ดินให้แก่นายแดง คดีของผู้ร้องขาดอายุความตาม ม. ๑๑๓ ประกอบ ป.พ.พ. ม. ๒๔๐ จึงให้ยกคำร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งยกคำร้องดังกล่าวของศาลล้มชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๕

- การ ล. โอนขายที่ดินเป็น โฉมะตาม ม. ๒๔ ประกอบ ปพพ.ม.๑๕๐ เมื่อนิติกรรมการขายที่ดินเป็น โฉมะยอมเสียเปล่า ล. ยังเป็นเจ้าของที่ดิน; การที่ จพท. ยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการจดทะเบียน. โอนขายที่ดินระหว่าง ล. กับแดง จึงเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาคืนซึ่ง ทส. ของ ล. จากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิที่จะยึดถือไว้ตาม ม. ๒๒ ประกอบ ปพพ.ม. ๑๓๓๖ ซึ่งไม่มีอายุความ กรณีมิใช่เป็นการฉ้อฉลที่ ล. ได้กระทำก่อนถูกพิทักษ์ทส.ตาม ม. ๑๑๓ ซึ่ง จพท. จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในอายุความ ๑ ปี ตาม ปพพ.ม. ๒๔๐ นับแต่วันที่คำ จห. ผู้เกี่ยวข้องได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน จพท. ผู้ร้องขอที่จะยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนฯ ได้ (๓๓๔๕/๕๕) ดังนั้น คำสั่งยกคำร้องของศาลล้มๆ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ขั้นตอนการดำเนินคดีล้มละลาย

๑. การยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องขอ (ม.๕,๑๐,๘๒,๘๘)
๒. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือยกฟ้องหรือยกคำร้องขอ (ม.๑๔,๘๔)
๓. วันนัดตรวจคำขอรับชำระหนี้ (ม.๑๐๔-๑๐๖, ๑๐๘)
๔. วันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก (ม.๓๑, ๓๖)
(พิจารณาคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย) (ม. ๔๕-๖๐)
๕. การนัดไต่สวนลูกหนี้ โดยเปิดเผย (ม.๔๒)
๖. คำพิพากษาให้ล้มละลาย (ม.๖๑)
๗. วิธีการที่จะหลุดพ้นจากการล้มละลาย: ประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย (ม.๖๓) ปลดจากการล้มละลาย (ม.๖๗/๑,๗๑, ๘๑/๑) และการยกเลิกการล้มละลาย (ม. ๑๓๕)

การประนอมหนี้

๑. การประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ม. ๔๕

๑.๑ ความหมายของการประนอมหนี้

๑.๒ ระยะเวลาในการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย (ม.๓๐ (๒))

การที่ ล. มายื่นคำร้องขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตาม ม. ๔๕ แล้ว ศ.จะส่งคอ่านคำพิพากษา โดยให้ ล. ไปดำเนินการขอประนอมหนี้ต่อจพท. ไม่ได้ ต้องยกคำร้องของ ล. และพิพากษาให้ ล. ล้มละลายตามความที่บัญญัติไว้ในม. ๖๑ (๑๘๒๑/๒๓)

การประนอมหนี้ (ต่อ)

๑.๓ การประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้

นิยาม ม. ๖ คำว่า “มติ” และ “มติพิเศษ” และ ม. ๔๘

๑.๔ การประนอมหนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลด้วย

ม. ๔๖, ๔๘, ๕๐

- เจื่อนใจในการที่ศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ ม. ๕๑, ๕๓, ๕๔ ศาลได้ไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยแล้วไม่มีกฎหมายบังคับให้ศาลไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยก่อนพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย (๒๑๘๑/๓๕) (ม.๔๒ ว.หนึ่งตอนท้าย)

การประนอมหนี้ (ต่อ)

- ม. ๕๓ (๒) หมายความว่า ลูกหนี้ต้องเสนอขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ทุกรายในจำนวนหรือสัดส่วนที่เท่ากัน
- การขอแก้ไขคำขอประนอมหนี้ ม. ๔๗

๑.๕ ผลของการประนอมหนี้ที่ศาลเห็นชอบด้วย ม. ๕๖

เจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้คือ เจ้าหนี้ที่ไม่ต้องห้ามมิให้ขอรับชำระตามพรบ.ล้มฯ ม. ๕๔

ผูกมัดจนทั้งหมดในเรื่องหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระได้ ไม่ว่าจะป็นเจ้าหนี้ฝ่ายข้างน้อยที่ไม่ได้ลงมติยอมรับคำขอประนอมหนี้ หรือแม้แต่เจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้แต่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ก็ตาม

คำพิพากษาฎีกา ๑๐๐๑/๒๕๐๘ (ประชุมใหญ่)

เมื่อเจ้าหนี้ไม่ได้ขอรับชำระหนี้ตามวิธีการดังกล่าวจนได้มีการประนอมหนี้เรียบร้อยแล้วและศาลสั่งปิดคดีแล้ว หากหนี้ของเจ้าหนี้ไม่ใช่หนี้ตั้งที่ระบุไว้ในม. ๗๗ การประนอมหนี้ก็ผูกมัดเจ้าหนี้ด้วยตาม ม. ๕๖ เจ้าหนี้จะมาฟ้องลูกหนี้ให้ต้องรับผิดชอบในหนี้นั้นในภายหลังมิได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๕/๒๕๕๒ (Reaffirmation)

แต่ถ้าภายหลังจากที่ลูกหนี้หลุดพ้นจากการล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ได้ทำหนังสือตกลงยอมชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิบังคับได้ตามกฎหมาย

- ม. ๕๖: ดังนั้น ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตาม ม.๗๗ (๑) และ (๒) เต็มตามจำนวนเดิม แม้เจ้าหนี้ดังกล่าวจะมีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อจพท. ตาม ม. ๕๑ ก็ตาม; ซึ่งข้อยกเว้นกรณีนี้กฎหมายหาได้บัญญัติว่าจะต้องเป็นหนี้ที่ได้ยื่นคำขอรับชำระแล้ว หรือเป็นบทบัญญัติที่อยู่ภายใต้บังคับ ม. ๕๑

- เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการระงับหมายนี้ก่อนล้มละลาย ถือว่าคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้นเป็นอันยกเลิกไปในตัว ลูกหนี้กลับมาเป็นผู้มีอำนาจจัดการทรัพย์สินและกิจกรรมของตนได้ดังเดิม (๔๕๕๕/๓๖, ๖๐๖๗/๕๘ และ *๖๖๐๒/๖๐*)
- การระงับหมายนี้ไม่ทำให้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หลุดพ้นไปด้วย ม. ๕๕ เพราะการระงับหมายนี้ไม่ได้ทำให้หนี้เดิมระงับสิ้นไป

๑.๖ กรณีลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามข้อตกลงในการ ประนอมหนี้

- การที่ ม. ๖๐ ว.หนึ่ง บัญญัติให้ศาลยกเลิกการประนอมหนี้และพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้น ย่อมมีผลทำให้หนี้ตามข้อตกลงในการประนอมหนี้ระงับไป ผู้ค้ำประกันชั้นขอประนอมหนี้ตาม ม. ๔๕ ว.สอง ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วย ป.พ.พ. ม. ๖๕๘ (หนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไป) ส่วนตัวลูกหนี้ก็ต้องกลับมารับผิดชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามจำนวนหนี้เดิม (๑๑๕๗/๒๕๑๐)
- อย่างไรก็ตาม คำสั่งศาลที่ให้ยกเลิกการประนอมหนี้นั้นไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปแล้วตามข้อประนอมหนี้นั้นดังที่บัญญัติไว้ตอนท้ายของ ม. ๖๐ ว.หนึ่ง

- หากศาลเห็นควรให้โอกาสจำเลยปฏิบัติตามคำขอประนอมหนี้ต่อไปภายในเวลาที่กำหนดก็สามารถทำได้โดยให้เลื่อนการส่งยกเลิกการประนอมหนี้ออกไปก่อน แต่ถ้าศาลส่งยกเลิกการประนอมหนี้แล้ว บทบัญญัติตาม ม. ๖๐ บังคับว่าศาลต้องพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายสถานเดียว (๑๒๓๕/๐๘) และจะกลับไปใช้มาตรา ๑๔ มาใช้บังคับแก่กรณีนี้ได้ (๖๐๕๘/๔๑)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๖๗/๒๕๕๘

- ศ.มีคำสั่งเห็นชอบด้วยการระนอมหนี้ก่อนล้มละลายของ ล. ๒; ล. ๒ กลับมามีอำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของตนเอง
- ต่อมา ล. ๑ กู้ยืมเงิน โดยมี ล. ๒ เป็นผู้ค้ำประกัน ส.ค้ำประกันไม่ต้องห้ามตาม ม. ๒๒ และ ๒๔
- มูลหนี้ตามส.ค้ำ ที่ จก.นำไปฟ้อง ล. ๒ เป็นคดีแพ่งเกิดขึ้นในระหว่างวันที่ศ.มีคำสั่งเห็นชอบด้วยการระนอมหนี้ของ ล. ๒ ถึงวันที่ศาลพิพากษาให้ ล. ๒ ล้มละลาย ซึ่ง จก.ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ในมูลหนี้ตามส.ค้ำประกันดังกล่าวต่อ จพท. ตาม ม. ๖๐ ว.สอง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๖๗/๒๕๕๘ (ต่อ)

- แต่จก. ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อ จพท.
- เมื่อ ล. ๒ ได้รับการปลดจากลี้มละลายตาม ม. ๘๑/๑ วรรคท้าย ประกอบ ม. ๗๗ ซึ่งมีผลให้ ล. ๒ หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระหนี้ได้ ทั้งเป็นหนี้ที่ไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นตาม ม. ๗๗(๑) และ (๒) ล. ๒ ย่อมหลุดพ้นจากหนี้ตามส. คำประกันที่ จก. นำไปฟ้อง ล. ๒ เป็นคดีแพ่งแล้ว จก. ย่อมไม่มีอำนาจนำหนี้ตามคำพิดังกล่าวมาฟ้อง ล. ๒ เป็นคดีลี้มละลายได้อีก

(ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) วันที่ ๔ มิ.ย. ๒๕๕๘)

๑.๓) การขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายกระทำได้ครั้งเดียว (ม. ๖๑ วรรคหนึ่ง)

ฎ. ๓๕๕๖/๒๕๓๔

การที่ ล. ยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายอีก

- มิได้ยื่นภายในกำหนดเวลาตาม ม. ๔๕
- การยื่นอีกทำให้คดีล้มไม่อาจดำเนินไปโดยรวดเร็วผิดวัตถุประสงค์ตาม ม. ๑๓ และ ๑๕๓ (ปจบ. ม. ๑๕๓ ถูกยกเลิก)
- ทั้งไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ ๘ ว่าด้วยการประนอมหนี้ภายหลังล้มมาใช้กับก่อนล้ม จึงนำ ม. ๖๓ มาใช้ดังที่ ล. อ้างไม่ได้

๒. การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย

- ม. ๖๓ : พรบ.ล้มฯ (ฉ.๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑
- แม้ศาลได้มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายและให้จำเลยมีอำนาจจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนแล้วก็ตาม ก็มีได้หมายความว่าอำนาจจัดการทรัพย์สินของจพท. จะสิ้นสุดลงโดยสิ้นเชิง เพราะจพท. ยังต้องมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติกร ให้เป็นไปตามข้อตกลงในการประนอมหนี้อยู่ (ฉ. ๔๘๖/๓๖)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๓๕/๒๕๖๔

การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๖๓ นั้น เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาส ให้ลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ได้ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายอยู่นั้นได้เสนอทำความตกลงในการชำระหนี้แต่เพียงบางส่วนหรือโดยวิธีอื่นให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติพิเศษ ยอมรับคำขอประนอมหนี้และศาลได้เห็นชอบด้วยการประนอมหนี้แล้วจะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้มาผูกพันในหนี้ตามคำขอประนอมหนี้ ทั้งถ้าศาลเห็นชอบด้วย การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายแล้ว ศาลจะต้องมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายและมีคำสั่งให้ลูกหนี้กลับมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตน...

และหากว่าศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการระงับคดีนี้ภายหลังล้มละลาย
แล้ว แต่ต่อมาลูกหนี้ผิดนัดในการชำระหนี้ตามคำขอระงับคดีนี้ ศาลมี
อำนาจสั่งให้ยกเลิกการระงับคดีนี้และพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคล
ล้มละลายต่อไป เช่นนี้เมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากการล้มละลายแล้ว
การเป็นบุคคลล้มละลายของลูกหนี้ ย่อมสิ้นสุดลง ลูกหนี้จึงไม่อาจจะขอ
ระงับคดีนี้ภายหลังล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.
๒๔๘๓ มาตรา ๖๓ ได้อีก

(ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๕)

พิมพ์ครั้งที่ ๘

มกราคม ๒๕๖๖

คำอธิบาย กฎหมายล้มละลาย

- ☉ การดำเนินคดีล้มละลาย
- ☉ กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมถึงลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ปรับปรุงแก้ไขตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑)

ธีพ จุลมนต์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ดร.กนก จุลมนต์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา